

Posudek oponenta na diplomovou práci

Bc. Miloše Roháčka

Metalurgie podél východoegejského a západoanatolského rozhraní ve 2. tisíciletí př. n. l.

Úkolem práce bylo zjistit, zda oblast, která byla vymezena v mykénské keramické produkci Penelopou Mountjoy a diskutována zejména ve vztahu k východnímu Středomoří v několika sbornících, v řadě vydávaných péčí nadace Leventis, ale i v dalších (pod vedením školitele s přístupem k mnoha z nejnovějších z nich), představuje určitou entitu i v oblasti bronzové industrie, Výjimečná situace s lokálními školami keramiky byla zejména v LH IIIC, ale jistá specifika byla patrná již dříve.

Po předmluvě a úvodu se diplomant věnoval shrnutí vývoj metalurgie v západní Anatolii, při východní periférii egejské oblasti a vztahu k Blízkému Východu. Podnětná je diskuse o kroužkových idolech, zřejmě symbolických geometrizovaných obdob hliněných a kamenných variant v širším balkánsko—egejském okruhu. Pro nástroje rané doby bronzové bych připomněl i širší vztahy základních forem v Černychově cirkumpontském okruhu a monumentální dnes pozapomenuté Deshayesovy práce *Les outils de bronze*....

V úvodních přehledech i jinde se mladý autor přidržuje současné koncepce podle zřejmě vedoucím práce vybraných pramenů. Výroba jistě nebyla centralizovaná, ale nikoli nezávislá od politické struktury a vztahy souvisely s hlavními spoji mořeplavby, které se občas pozměňovaly, ale respektovaly jak jižní minojskou thalassokracii v MM III- LM I, tak mykénskou v LH II - III A-B. Velkým přínosem k diskusi je přehled situace anatolské, využívající hlubokých znalostí vedoucího práce a prokazuje i pochopení argumentací, i když samostatného mnoho autor přinést nemohl.

V dalším diskutuje autor rozhraní mezi východním okrajem Egejské oblasti a západní Anatolie, jako období pojetí Mountjoyové, především na podkladě svazků PDF; jejich nedostatkem je do značné míry schematizované pojetí, zakrývající technické a stylistické nuance, těžko pochopitelné bez autopsie; několik podnětů v tomto směru zejména Sandarsové, Cowena, Colese i mých bohužel nedošlo širšího ohlasu.

Ve střední analytické části shrnuje autor v komentovaném katalogu především nálezy mečů podle klasifikace hlavně Nancy Sandarsové a autorů PDF typologicky; stylisticky bych viděl výrazněji afinitu s Krétou i ohlas působení z Levanty, ale anatolský materiál znám málo. Vztahů k Černomoří je málo na jih od Lemnu a Lesbu, evropské typy doby mořských národů jsou stylově blízké krétským a italským, méně bronzířství pevninského Řecka s větší afinitou k západnímu Balkánu. Trochu jiná je situace u kopí, i ve střední době bronzové s paralelami daleko na severu (Kythna) a později i na Kóu s kusy s afinitou středoevropskou. Trochu si vzpomínám na jakousi fragmentární dýku typu Peschiera podobnou krétským a naxijské údajně z Dodekanésu, ale asi nebyla publikována, jinak jde o velmi heterogenní skupinu, podobně jak u nožů.

U jehlic bylo těžko někam dojít, peschierské spony ukazují velké rozšíření dórského peplu, první z nich jsou asi opravdu importy ze sv. Itálie až st. Balkánu, odkud se na Rhodos dostal i jantar. Stopy vztahů se severem ukazuje i kult Helia, unikátní záležitost Rhodu, vedle dalších jevů uvedených zejména u Benziho v Annuariu.

Rušivě působí neortodoxní autorova terminologie, Meče mají jilec, čepel, záštitu a příp. jablko, podobně dýky, ale kopí list a tulejku, šipky hrot a tulejku či trn, nože obvykle trn či rukojeť a čepel. Asi se už smí, ale genitiv Kóu bych měl o mnoho raději než Kosu a v případech dalších řeckých slov odsunujících v dalších pádech koncovku nominativu podobně.

Podle možností jsou pěkně sestaveny tabulky a nakresleny vícebarevné mapy rozšíření, překlepů má jen velmi málo, pochválit lze i zdařilou grafickou úpravu.

Práce je jistě inteligentní, ale zřejmě vznikala poněkud chvatně, bez hlubšího strávení převzatých hypotéz a aspoň stručného pokusu o širší srovnání, konfrontaci s jinými oblastmi archeologických dokladů (zejm. keramikou, typy hrobů a osad), podle kterých byla tato zóna definována. Závěry jsou opatrné a rozumné; analýza kovové industrie není v rozporu s definicí Mountjoyové jižní hraniční zóny, bezpochyby odlišné od severnější zóny maloasijského pobřeží s ostrovy zhruba na sever od Milétu, ale ani ji moc nepodporuje.

Z těchto důvodů bych práci klasifikoval nejspíše jako velmi dobrou, ale v případě výborné obhajoby by byla možná i ještě lepší známka.

V Praze dne 4.11. 2015